VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA
STRASBOURG

POSLOVNIK SUDA

SADRŽAJ

Pravilo 1. Definicije

DIO I. USTROJSTVO I RAD SUDA

Poglavlje I. Suci

Pravilo 2. Računanje mandata

Pravilo 3. Prisega ili svečana izjava

Pravilo 4. Nespojive aktivnosti

Pravilo 5. Prvenstvo

Pravilo 6. Ostavka

Pravilo 7. Razrješenje

Poglavlje II. Predsjedništvo Suda

Pravilo 8. Izbor predsjednika i potpredsjednika Suda te predsjednika i potpredsjednika odjela

Pravilo 9. Funkcije predsjednika Suda

Pravilo 10. Funkcije potpredsjednika Suda

Pravilo 11. Zamjenjivanje predsjednika i potpredsjednika

Pravilo 12. Predsjedništvo odjela i vijeća

Pravilo 13. Nemogućnost predsjedanja

Pravilo 14. Uravnotežena zastupljenost spolova

Poglavlje III. Tajništvo

Pravilo 15. Izbor tajnika

Pravilo 16. Izbor zamjenika tajnika

Pravilo 17. Funkcije tajnika

Pravilo 18. Ustrojstvo Tajništva

Poglavlje IV. Rad Suda

Pravilo 19. Sjedište Suda

Pravilo 20. Plenarne sjednice Suda

Pravilo 21. Ostale sjednice Suda

Pravilo 22. Vijećanje

Pravilo 23. Glasovanje

Poglavlje V. Sastav Suda

Pravilo 24. Sastav velikog vijeća

Pravilo 25. Osnivanje odjela

Pravilo 26. Osnivanje vijeća

Pravilo 27. Odbori

Pravilo 28. Spriječenost, povlačenje ili izuzeće

Pravilo 29. Ad hoc suci

Pravilo 30. Zajednički interes

DIO II. POSTUPAK

Poglavlje I. Opća pravila

Pravilo 31. Mogućnost odstupanja u posebnim slučajevima

Pravilo 32. Naputci za postupanje

Pravilo 33. Javnost postupka

Pravilo 34. Uporaba jezika

Pravilo 35. Zastupanje ugovornih stranaka

Pravilo 36. Zastupanje podnositelja zahtjeva

Pravilo 37. Priopćenja, obavijesti i pozivi

Pravilo 38. Pismeni podnesci

Pravilo 39. Privremene mjere

Pravilo 40. Hitna obavijest o zahtjevu

Pravilo 41. Prvenstvo predmeta

Pravilo 42. Mjere za pribavljanje dokaza

Pravilo 43. Spajanje i zajedničko ispitivanje zahtjeva

Pravilo 44. Brisanje i ponovno stavljanje na listu

Poglavlje II. Pokretanje postupka

Pravilo 45. Potpisi

Pravilo 46. Sadržaj međudržavnog zahtjeva

Pravilo 47. Sadržaj pojedinačnog zahtjeva

Poglavlje III. Suci izvjestitelji

Pravilo 48. Međudržavni zahtjevi

Pravilo 49. Pojedinačni zahtjevi

Pravilo 50. Postupak pred velikim vijećem

Poglavlje IV. Postupak o dopuštenosti

Međudržavni zahtjevi

Pravilo 51.

Pojedinačni zahtjevi

Pravilo 52. Dodjela zahtjeva odjelima

Pravilo 53. Postupak pred odborom

Pravilo 54. Postupak pred vijećem

Međudržavni i pojedinačni zahtjevi

Pravilo 55. Prigovori o nedopuštenosti

Pravilo 56. Odluka vijeća

Pravilo 57. Jezik odluke

Poglavlje V. Postupak nakon prihvaćanja zahtjeva

Pravilo 58. Međudržavni zahtjevi

Pravilo 59. Pojedinačni zahtjevi

Pravilo 60. Zahtjevi za pravednu naknadu

Pravilo 61. Intervencija treće stranke

Pravilo 62. Prijateljsko rješenje

Poglavlje VI. Rasprava

Pravilo 63. Vođenje rasprave

Pravilo 64. Izostanak s rasprave

Pravilo 65. Pozivanje svjedoka, vještaka i drugih osoba; troškovi njihova pojavljivanja

Pravilo 66. Prisega ili svečana izjava koju daju svjedoci ili vještaci

Pravilo 67. Prigovor svjedoku ili vještaku; saslušanje osobe radi informacije

Pravilo 68. Pitanja tijekom rasprave

Pravilo 69. Izostanak, odbijanje svjedočenja ili lažni iskaz

Pravilo 70. Zapisnik rasprave

Poglavlje VII. Postupak pred velikim vijećem

Pravilo 71. Primjenjivost postupovnih odredaba

Pravilo 72. Ustupanje nadležnosti od strane vijeća velikom vijeću

Pravilo 73. Zahtjev stranke da se predmet uputi velikom vijeću

Poglavlje VIII. Presuda

Pravilo 74. Sadržaj presude

Pravilo 75. Odluka o pravednoj naknadi

Pravilo 76. Jezik presude

Pravilo 77. Potpisivanje, izricanje i obavijest o presudi

Pravilo 78. Objava presuda i drugih dokumenata

Pravilo 79. Zahtjev za tumačenjem presude

Pravilo 80. Zahtjev za revizijom presude

Pravilo 81. Ispravak pogrešaka u odlukama i presudama

Poglavlje IX. Savjetodavna mišljenja

Pravilo 82.

Pravilo 83.

Pravilo 84.

Pravilo 85.

Pravilo 86.

Pravilo 87.

Pravilo 88.

Pravilo 89.

Pravilo 90.

Poglavlje X. Pravna pomoć

Pravilo 91.

Pravilo 92.

Pravilo 93.

Pravilo 94.

Pravilo 95.

Pravilo 96.

DIO III. PRIJELAZNA PRAVILA

Pravilo 97. Mandat sudaca

Pravilo 98. Predsjedništvo odjela

Pravilo 99. Odnosi između Suda i Komisije

Pravilo 100. Postupak pred vijećem i velikim vijećem

Pravilo 101. Odobrenje pravne pomoći

Pravilo 102. Zahtjev za tumačenjem ili revizijom presude

DIO IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Pravilo 103. Izmjena ili suspenzija pravila

Pravilo 104. Stupanje Poslovnika na snagu

Europski sud za ljudska prava,

uzimajući u obzir Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatne protokole,

donosi ovaj Poslovnik:

Pravilo 1.

(DEFINICIJE)

U smislu ovoga Poslovnika, osim ako kontekst zahtijeva drukčije:

a) izraz »Konvencija« znači Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatne protokole;

b) izraz »Sud u plenarnoj sjednici« znači Europski sud za ljudska prava koji zasjeda u plenarnoj sjednici;

c) izraz »veliko vijeće« znači veliko vijeće od sedamnaest sudaca osnovano na temelju članka 27. stavka 1. Konvencije;

d) izraz »odjel« znači vijeće koje je osnovao Sud u plenarnoj sjednici za određeno razdoblje na temelju članka 26. b) Konvencije, a izraz »predsjednik odjela« znači suca kojega je Sud izabrao na plenarnoj sjednici na temelju članka 26. c) Konvencije za predsjednika takvog odjela;

e) izraz vijeće« znači svako vijeće od sedam sudaca koje je osnovano na temelju članka 27. stavka 1. Konvencije, a izraz »predsjednk vijeća« znači suca koji predsjeda takvim vijećem;

f) izraz »odbor« znači odbor od tri suca koji je osnovan na temelju članka 27. stavka 1. Konvencije;

g) izraz »Sud« znači Sud u plenarnoj sjednici ili veliko vijeće, odjel, vijeće, odbor ili zbor od pet sudaca iz članka 43. stavka 2. Konvencije;

h) izraz »ad hoc sudac« znači svaku osobu, osim izabranog suca, koju je odabrala ugovorna stranka na temelju članka 27. stavka 2. Konvencije da bude član velikog vijeća ili član vijeća;

i) izrazi »sudac« i »suci« znače suce koje je izabrala Parlamentarna skupština Vijeća Europe te ad hoc suce;

j) izraz »sudac izvjestitelj« znači suca koji je imenovan za obavljanje zadaća iz pravila 48. i 49;

k) izraz »tajnik« znači tajnika suda ili tajnika odjela, ovisno o kontekstu;

l) izrazi »stranka« i »stranke« znače

– podnositelje zahtjeva ili tužene ugovorne stranke;

– podnositelja zahtjeva (osobu, nevladinu organizaciju ili skupinu pojedinaca) koji je podnio zahtjev prema članku 34. Konvencije;

m) izraz »treća stranka« znači svaku državu koja je ugovorna stranka ili svaku zainteresiranu osobu koja je, kako je to predviđeno u članku 36. stavcima 1. i 2. Konvencije, iskoristila svoje pravo ili je bila pozvana podnijeti pismena očitovanja ili sudjelovati na raspravi;

n) izraz »Odbor ministara« znači Odbor ministara Vijeća Europe;

o) izrazi »prijašnji Sud« i »Komisija« znače Europski sud odnosno Europsku komisiju za ljudska prava koji su osnovani prema prijašnjem članku 19. Konvencije.

DIO I.

USTROJSTVO I RAD SUDA

Poglavlje I.

Suci

Pravilo 2.

(RAČUNANJE MANDATA)

1. Trajanje mandata izabranog suca računa se od dana izbora. Međutim, kad je sudac ponovno izabran nakon isteka mandata ili kad je izabran na mjesto suca kojemu je mandat istekao ili će upravo isteći, trajanje mandata se, u oba slučaja, računa od dana isteka toga mandata.

2. U skladu s člankmo 23. stavkom 5. Konvencije, sudac izabran na mjesto suca kojemu mandat nije istekao završava razdoblje mandata svoga prethodnika.

3. U skladu s člankom 23. stavkom 7. Konvencije, izabrani sudac obavlja službu sve dok njegov nasljednik ne položi prisegu ili dok ne da izjavu predviđenu u pravilu 3.

Pravilo 3.

(PRISEGA ILI SVEČANA IZJAVA)

1. Prije preuzimanja službe, svaki izabrani sudac, na prvom zasjedanju Suda u plenarnoj sjednici na kojem je taj sudac nazočan, ili, u slučaju potrebe, pred predsjednikom Suda, polaže sljedeću prisegu ili daje sljedeću svečanu izjavu:

»Prisežem« ili »Svečano izjavljujem« – »da ću svoje funkcije suca obavljati časno, neovisno i nepristrano i da ću sva vijećanja čuvati kao tajnu«.

2. Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

Pravilo 4.

(NESPOJIVE AKTIVNOSTI)

U skladu s člankom 21. stavkom 3. Konvencije, tijekom svoga mandata suci ne mogu obavljati nikakvu političku ili upravnu aktivnost niti profesionalnu aktivnost koja bi bila nespojiva s njihovom

neovisnošću ili nepristranošću ili sa zahtjevima punog radnog vremena njihove službe. Svaki će sudac dati predsjedniku suda izjavu o svakoj dodatnoj aktivnosti. U slučaju neslaganja predsjednika i dotičnog suca o svakom pitanju koje bi se moglo postaviti odlučuje Sud plenarnoj sjednici.

Pravilo 5.

(PRVENSTVO)

1. Izabrani suci imaju, nakon predsjednika i potpredsjednika Suda i predsjednika odjela, prvenstvo prema datumu svog izbora. U slučaju ponovnog izbora, čak ako to i nije neposredni ponovni izbor, uzima se u obzir dužina vremena tijekom kojega je dotični sudac prije obavljao sudačku službu.

2. Potpredsjednici Suda izabrani na dužnost istoga dana imaju prvenstvo prema dužini vremena tijekom kojega su obavljali sudačku službu. Ako su jednako dugo obavljali sudačku službu, imaju prvenstvo prema životnoj dobi. Isto se pravilo primjenjuje na predsjednike odjela.

3. Suci koji su jednako dugo obavljali sudačku službu imaju prvenstvo prema životnoj dobi.

4. Ad hoc suci imaju prvenstvo nakon izabranih sudaca, prema životnoj dobi.

Pravilo 6.

(OSTAVKA)

O svojoj ostavci sudac obavještava predsjednika Suda, koji je prosljeđuje glavnom tajniku Vijeća Europe. Ostavkom se ispražnjuje mjesto suca, pridržavajući se, međutim, odredaba pravila 24. stavka 3. in fine i pravila 26. stavka 2.

Pravilo 7.

(RAZRJEŠENJE)

Sudac ne može biti razriješen svoje službe osim ako ostali suci, koji se sastanu u plenarnoj sjednici, odluče dvotrećinskom većinom glasova izabranih sudaca čiji je mandat u tijeku da je on prestao ispunjavati uvjete koji se traže. Njega treba prvo saslušati Sud u plenarnoj sjednici. Svaki sudac može pokrenuti postupak za razrješenje.

Poglavlje II.

Predsjedništvo suda

Pravilo 8.

(Izbor predsjednika i potpredsjednika Suda te predsjednika i potpredsjednika odjela)

1. Sud u plenarnoj sjednici bira svoga predsjednika, dva potpredsjednika i predsjednike odjela na razdoblje od tri godine, s tim da to razdoblje ne može biti duže od trajanja njihovih sudačkih mandata. Oni mogu biti ponovno izabrani.

2. Svaki odjel na isti način bira, na razdoblje od tri godine koje se može obnoviti, potpredsjednika, koji zamjenjuje predsjednika odjela ako je ovaj spriječen obavljati svoje dužnosti.

3. Predsjednici i potpredsjednici nastavljaju obavljati svoje funkcije do izbora svojih nasljednika.

4. Ako predsjednik ili potpredsjednik prestane biti član Suda ili podnese ostavku prije redovnog isteka mandata, Sud će u plenarnoj sjednici, ili odgovarajući odjel, ovisno o slučaju, izabrati nasljednika za preostalo vrijeme mandata.

5. Izbori navedeni u ovom pravilu provode se tajnim glasovanjem, a glasuju samo izabrani suci koji su nazočni. Ako nijedan sudac ne dobije apsolutnu većinu glasova nazočnih izabranih sudaca, tada se

glasuje za ona dva suca koji su dobili najviše glasova. U slučaju neriješenog ishoda, prvenstvo dobiva sudac koji ima prvenstvo prema pravilu 5.

Pravilo 9.

(FUNKCIJE PREDSJEDNIKA SUDA)

1. Predsjednik Suda rukovodi radom i službama Suda. Predsjednik predstavlja Sud i osobito je odgovoran za njegove odnose s organima Vijeća Europe.

2. Predsjednik predsjeda plenarnim sjednicama Suda, sjednicama velikog vijeća i sjednicama zbora od pet sudaca.

3. Predsjednik ne sudjeluje u razmatranju predmeta koji su u radu u vijećima, osim kad je on sudac izabran u ime zainteresirane ugovorne stranke.

Pravilo 10.

(FUNKCIJE POTPREDSJEDNIKA SUDA)

Potpredsjednici Suda pomažu predsjedniku Suda. Oni preuzimaju mjesto predsjednika ako je ovaj spriječen obavljati svoje dužnosti ili ako je mjesto predsjednika ispražnjeno, ili na zahtjev predsjednika. Oni su ujedno predsjednici odjela.

Pravilo 11.

(ZAMJENJIVANJE PREDSJEDNIKA I
POTPREDSJEDNIKA)

Ako predsjednik i potpredsjednici Suda istodobno ne mogu obavljati svoje dužnosti ili ako se njihova mjesta istodobno isprazne, mjesto predsjednika Suda preuzima predsjednik odjela ili, ako nijedan nije na raspolaganju, drugi izabrani sudac, u skladu s redom prvenstva predviđenim u pravilu 5.

Pravilo 12.

(PREDSJEDNIŠTVO ODJELA I VIJEĆA)

Predsjednici odjela predsjedaju sjednicama odjela i vijeća čiji su članovi. Potpredsjednici odjela preuzimaju njihovo mjesto ako su ovi spriječeni obavljati svoje dužnosti ili ako je mjesto dotičnog predsjednika odjela nepopunjeno, ili na zahtjev predsjednika odjela. Inače, suci odjela i vijeća preuzimaju njihovo mjesto prema redu prvenstva predviđenom u pravilu 5.

Pravilo 13.

(NEMOGUĆNOST PREDSJEDANJA)

Suci Suda ne mogu predsjedati u predmetima u kojima je ugovorna stranka čiji su oni državljani ili u ime koje su izabrani stranka u postupku.

Pravilo 14.

(URAVNOTEŽENA ZASTUPLJENOST SPOLOVA)

Kod imenovanja na koja se primjenjuju ovo i sljedeća poglavlja ovoga Poslovnika, Sud provodi politiku kojoj je cilj osiguranje uravnotežene zastupljenosti spolova.

Poglavlje III.

Tajništvo

Pravilo 15.

(IZBOR TAJNIKA)

1. Sud u plenarnoj sjednici bira svoga tajnika. Kandidati moraju biti visokoga moralnog ugleda te posjedovati pavno, upravljačko i jezično znanje i iskustvo potrebno za obavljanje funkcija koje su povezane uz taj položaj.

2. Tajnik se bira na razdoblje od pet godina i može biti ponovno izabran. Tajnik ne može biti razriješen svoje službe, osim ako suci u plenarnoj sjednici odluče dvotrećinskom većinom glasova izabranih sudaca čiji je mandat u tijeku da je dotična osoba prestala ispunjavati tražene uvjete. Njega prvo mora saslušati Sud u plenarnoj sjednici. Svaki sudac može pokrenuti postupak za razrješenje.

3. Izbori predviđeni ovim pravilom provode se tajnim glasovanjem, a glasuju samo izabrani suci koji su nazočni. Ako nijedan knadidat ne dobije apsolutnu većinu glasova izabranih sudaca koji su nazočni, tada se glasuje za ona dva kandidata koji su dobili najviše glasova. U slučaju neriješenog ishoda, prvenstvo ima, prvo ženski kandidatat, ako takav postoji, i, drugo, stariji kandidat.

4. Prije preuzimanja dužnosti tajnik polaže sljedeću prisegu ili daje sljedeću svečanu izjavu pred Sudom u plenarnoj sjednici, ili, ako je to potrebno, pred predsjednikom Suda:

»Prisežem« – ili »Svečano izjavljujem« – »da ću lojalno, diskretno i savjesno obavljati funkcije koje su mi povjerene kao tajniku Europskog suda za ljudska prava«.

Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

Pravilo 16.

(IZBOR ZAMJENIKA TAJNIKA)

1. Sud u plenarnoj sjednici bira dva zamjenika tajnika uz uvjete, na način i za razdoblje propisano u prethodnom pravilu. Na isti se način primjenjuje i postupak za razrješenje službe predviđen za tajnika. Sud će se o svim tim pitanjima prvo konzultirati s tajnikom.

2. Prije preuzimanja dužnosti, zamjenik tajnika polaže prisegu ili daje svečanu izjavu pred Sudom u plenarnoj sjednici, ili, ako je to potrebno, pred predsjednikom Suda, na način sličan onom propisanom za tajnika. Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

Pravilo 17.

(FUNKCIJE TAJNIKA)

1. Tajnik pomaže Sudu u obavljanju njegovih funkcija te odgovara za organizaciju i aktivnosti Tajništva, po ovlaštenju predsjednika Suda.

2. Tajnik je čuvar arhiva Suda te prenosi priopćenja i obavijesti koje upućuje Sud ili koje su upućene Sudu, u vezi s predmetima koji su ili koji će biti podneseni Sudu.

3. Pridržavajući se dužnosti diskrecije koja je povezana uz njegovu službu, tajnik odgovara na zahtjeve za informacijama koje se tiču rada Suda, osobito na upite tiska.

4. Rad Tajništva uređuju opće upute koje sastavlja tajnik, a odobrava predsjednik Suda.

Pravilo 18.

(USTROJSTVO TAJNIŠTVA)

1. Tajništvo se sastoji od tajnika odjela čiji je broj jednak broju odjela koje je osnovao Sud i od službi potrebnih za pružanje pravnih i administrativnih usluga neophodnih Sudu.

2. Tajnik odjela pomaže odjelu u obavljanju njegovih funkcija, a može mu pomagati zamjenik tajnika odjela.

3. Službenike Tajništva, uključujući pravne suradnike, ali ne i tajnika i zamjenike tajnika, imenuje glavni tajnik Vijeća Europe, uz suglasnost predsjednika Suda ili tajnika koji djeluje po predsjednikovim uputama.

Poglavlje IV.

Rad Suda

Pravilo 19.

(SJEDIŠTE SUDA)

1. Sjedište Suda je u sjedištu Vijeća Europe u Strasbourgu. Međutim, Sud može, ako to smatra korisnim, obavljati svoje funkcije i drugdje na područjima država članica Vijeća Europe.

2. Sud može odlučiti, u svakom stadiju ispitivanja zahtjeva, da je potrebno da Sud ili jedan ili više njegovih članova obave istragu ili neku drugu zadaću negdje drugdje.

Pravilo 20.

(PLENARNE SJEDNICE SUDA)

1. Plenarne sjednice Suda saziva predsjednik Suda kad god to zahtijeva obavljanje njegovih funkcija prema Konvenciji ili prema ovom Poslovniku. Predsjednik Suda saziva plenarnu sjednicu ako to zatraži najmanje jedna trećina članova Suda, a u svakom slučaju jedanput godišnje radi razmatranja administrativnih pitanja.

2. Kvorum plenarne sjednice Suda čine dvije trećine izabranih sudaca čiji je mandat u tijeku.

3. Ako nema kvoruma predsjednik će odgoditi sjednicu.

Pravilo 21.

(OSTALE SJEDNICE SUDA)

1. Veliko vijeće, vijeća i odbori su stalno na okupu. Međutim, Sud, na prijedlog predsjednika, svake godine određuje razdoblja zasjedanja.

2. Izvan tih razdoblja, predsjednik saziva veliko vijeće i vijeća u hitnim slučajevima.

Pravilo 22.

(VIJEĆANJE)

1. Sud vijeća iza zatvorenih vrata. Njegova vijećanja ostaju tajna.

2. U vijećanju sudjeluju samo suci. Tajnik ili osoba određena da ga zamjenjuje, kao i drugi službenici Tajništva te prevoditelji čija se pomoć smatra potrebnom, bit će nazočni. Nijedna druga osoba ne može biti pripuštena, osim na temelju posebne odluke Suda.

3. Prije glasovanja o bilo kojem pitanju na Sudu, predsjednik može tražiti da suci očituju svoje mišljenje o tom pitanju.

Pravilo 23.

(GLASOVANJE)

1. Odluke Suda donose se većinom glasova nazočnih sudaca. U slučaju neriješenog ishoda ponovno se glasuje i, ako je ishod i dalje neriješen, predsjednik ima odlučujući glas. Ovaj se stavak primjenjuje ako nije drukčije propisano ovim Poslovnikom.

2. Odluke i presude velikog vijeća i vijeća donose se većinom glasova sudaca koji zasjedaju. Kod konačnog glasovanja o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva nisu dopušteni suzdržani glasovi.

3. U pravilu se glasuje podizanjem ruke. Predsjednik može pozvati na glasovanje prozivanjem, redoslijedom obratnim od reda prvenstva.

4. Svako pitanje o kojem treba glasovati točno se formulira.

Poglavlje V.

Sastav Suda

Pravilo 24.

(SASTAV VELIKOG VIJEĆA)

1. Veliko vijeće sastoji se od sedamnaest sudaca i tri suca zamjenika.

2. Veliko vijeće osniva se za razdoblje od tri godine, računajući od izbora nositelja predsjedničkih funkcija iz pravila 8.

3. Veliko vijeće sastoji se od predsjednika i potpredsjednika Suda i predsjednika odjela. U svrhu popunjavanja velikog vijeća, Sud će u plenarnoj sjednici, na prijedlog predsjednika, podijeliti sve druge suce u dvije skupine koje se izmjenjuju svakih devet mjeseci i čije će članstvo biti zemljopisno što je moguće uravnoteženije i odražavati različite pravne sustave ugovornih stranaka. Suci i suci zamjenici, koji će razmatrati svaki predmet koji je podnesen velikom vijeću tijekom svakog razdoblja od devet mjeseci, određuju se rotacijom unutar svake skupine. Oni ostaju članovi velikog vijeća do okončanja postupka, čak i nakon što im prestane mandat suca.

4. Ako nije član velikog vijeća na temelju stavka 3. ovoga pravila, sudac izabran u ime bilo koje zainteresirane ugovorne stranke bit će po službenoj dužnosti član velikog vijeća, u skladu s člankom 27. stavcima 2. i 3. Konvencije.

5. a) Kad predsjednik odjela ne može biti član velikog vijeća, zamjenjuje ga potpredsjednik odjela.

b) Ako je neki drugi sudac spriječen, zamjenjuje ga sudac zamjenik po redoslijedu popunjavanja velikog vijeća, predviđenom u stavku 3. ovoga pravila.

c) Ako u odnosnoj skupini nema dovoljno sudaca zamjenika za popunjavanje velikog vijeća, suci zamjenici koji nedostaju određuju se ždrijebom među članovima druge skupine.

6. a) Zbor od pet sudaca velikog vijeća koji je pozvan razmotriti zahtjeve podnesene prema članku 43. Konvencije sastoji se od:

– predsjednika Suda,

– predsjednika, ili, ako su spriječeni, potpredsjednika odjela, osim odjela iz kojeg je bilo osnovano vijeće koje je razmatralo predmet čije se upućivanje velikom vijeću traži,

– još jednog suca određenog rotacijom između sudaca, osim onih koji su razmatrali predmet u vijeću.

b) Sudac koji je izabran u ime ugovorne stranke ili koji je državljanin dotične ugovorne stranke ne može biti član zbora.

c) Svakog člana zbora koji ne može sudjelovati u radu zamijenit će drugi sudac koji nije razmatrao taj predmet u vijeću, a određuje se rotacijom.

Pravilo 25.

(OSNIVANJE ODJELA)

1. Vijeća predviđena u članku 26. b) Konvencije (nazvana »odjeli« u ovom Poslovniku) osniva Sud u plenarnoj sjednici, na prijedlog svoga predsjednika, za razdoblje od tri godine, računajući od izbora obnašatelja predsjedničkih funkcija Suda prema pravilu 8. Sud ima najmanje četiri odjela.

2. Svaki je sudac član jednog odjela. Sastav odjela mora biti uravnotežen i s obzirom na zemljopisni položaj i na spol sudaca te mora održavati različite pravne sustave ugovornih stranaka.

3. Kad sudac prestane biti član Suda prije isteka razdoblja za koje je odjel osnovan, njegovo mjesto u odjelu preuzima njegov nasljednik na mjestu suca.

4. Predsjednik Suda može iznimno, ako to okolnosti zahtijevaju, izmijeniti sastav odjela.

5. Na prijedlog predsjednika, Sud u plenarnoj sjednici može osnovati dodatni odjel.

Pravilo 26.

(OSNIVANJE VIJEĆA)

1. Vijeća od sedam sudaca za razmatranje predmeta koji su podneseni Sudu, predviđena u članku 27. stavku 1. Konvencije, sastavljaju se iz odjela kako slijedi.

a) U svakom su predmetu članovi vijeća predsjednik odjela i sudac izabran u ime zainteresirane ugovorne stranke. Ako taj sudac nije član odjela kojemu je zahtjev dodijeljen prema pravilu 51. ili 52. on je član vijeća po službenoj dužnosti, u skladu s člankom 27. stavkom 2. Konvencije. Ako je taj sudac spriječen ili ako se povuče primjenjuje se pravilo 29.

b) Ostale članove vijeća određuje predsjednik odjela rotacijom među članovima dotičnog odjela.

c) Članovi odjela koji nisu tako određeni u tom će predmetu sudjelovati kao suci zamjenici.

2. Čak i nakon isteka svog mandata suci nastavljaju raditi na predmetima u kojima su sudjelovali u razmatranju osnovanosti zahtjeva.

Pravilo 27.

(ODBORI)

1. Osnivaju se odbori sastavljeni od tri suca koji pripadaju istom odjelu prema članku 27. stavku 1. Konvencije. Nakon konzultacija s predsjednicima odjela, predsjednik Suda odlučuje o broju odbora koje treba osnovati.

2. Odbori se osnivaju za razdoblje od dvanaest mjeseci rotacijom članova svakog odjela, osim predsjednika odjela.

3. Suci odjela koji nisu članovi odbora mogu biti pozvani da preuzmu mjesto članova koji su spriječeni.

4. Svakom odboru predsjeda član koji ima prvenstvo u odjelu.

Pravilo 28.

(SPRIJEČENOST, POVLAČENJE ILI IZUZEĆE)

1. Sudac koji je spriječen sudjelovati u zasjedanju obavijestit će što je prije moguće predsjednika vijeća.

2. Sudac ne smije sudjelovati u razmatranju bilo kojeg predmeta u kojem ima osobni interes ili u kojem je prije postupao bilo kao agent, odvjetnik ili savjetnik stranke ili osobe koja ima interes u tom predmetu, ili kao član nekog suda ili istražnog povjerenstva, ili u bilo kojem drugom svojstvu.

3. Ako se sudac povuče iz jednog od navedenih razloga, ili zbog nekog posebnog razloga, on će o tome obavijestiti predsjednika vijeća, koji donosi odluku o njegovom izuzeću.

4. Ako predsjednik vijeća smatra kako postoji razlog da se sudac povuče, konzultirat će se s dotičnim sucem. U slučaju neslaganja odlučuje vijeće.

Pravilo 29.

(AD HOC SUCI)

1. Ako je sudac izabran u ime zainteresirane ugovorne stranke spriječen zasjedati u vijeću ili ako se povuče, predsjednik vijeća poziva tu stranku da u roku od trideset dana naznači želi li imenovati za člana vijeća bilo nekog drugog izabranog suca ili, kao ad hoc suca, bilo koju drugu osobu koja ima kvalifikacije koje se traže u članku 21. stavku 1. Konvencije te, ako to učini, da istodobno navede ime imenovane osobe. Isto se pravilo primjenjuje ako je tako imenovana osoba spriječena ili se povuče.

2. Smatra se da je zainteresirana ugovorna stranka odustala od svoga prava na takvo imenovanje ako ne odgovori u roku od trideset dana.

3. Ad hoc sudac polaže prisegu ili daje svečanu izjavu, predviđenu u pravilu 3, na otvaranju prvog zasjedanja koje je zakazano radi razmatranja predmeta nakon što je imenovan. Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

Pravilo 30.

(ZAJEDNIČKI INTERES)

1. Ako nekoliko podnositelja zahtjeva ili tuženih ugovornih stranaka imaju zajednički interes predsjednik Suda ih može pozvati da se dogovore i imenuju samo jednoga izabranog suca ili ad hoc suca u skladu s člankom 27. stavkom 2. Konvencije. Ako se stranke ne mogu dogovoriti, predsjednik će između osoba koje su te stranke predložile za suce ždrijebom odabrati suca koji će zasjedati po službenoj dužnosti.

2. U slučaju spora glede postojanja zajedničkog interesa odlučuje Sud u plenarnoj sjednici.

DIO II.

POSTUPAK

Poglavlje I.

Opća pravila

Pravilo 31.

(MOGUĆNOST ODSTUPANJA U POSEBNIM SLUČAJEVIMA)

Odredbe ovoga dijela ne sprječavaju Sud da odstupi od njih radi razmatranja pojedinog predmeta, nakon što se konzultira sa strankama, kad je to potrebno.

Pravilo 32.

(NAPUTCI ZA POSTUPANJE)

Predsjednik Suda može izdati naputke za postupanje, osobito u vezi s pitanjima kao što su nazočnost na raspravama te podnošenje podnesaka i drugih dokumenata.

Pravilo 33.

(JAVNOST POSTUPKA)

1. Rasprave su javne, osim ako, u skladu sa stavkom 2. ovoga pravila, vijeće u iznimnim okolnostima odluči drukčije, bilo na vlastitu inicijativu ili na zahtjev stranke ili neke druge zainteresirane osobe.

2. Tisak i javnost mogu se isključiti s cijele rasprave ili jednog njenog dijela u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kad tako zahtijevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u mjeri koja je, po mišljenju vijeća, nužno potrebna u posebnim okolnostima kad bi javnost štetila interesima pravde.

3. Nakon registracije zahtjeva, svi dokumenti položeni u Tajništvu, osim onih položenih u okviru pregovora o prijateljskom rješenju predviđenih u pravilu 62, dostupni su javnosti, osim ako predsjednik vijeća, iz razloga navedenih u stavku 2. ovoga pravila, odluči drukčije, bilo na vlastitu incijativu, bilo na zahtjev stranke ili druge zainteresirane osobe.

4. U zahtjevu kojim se prema stavcima 1. ili 3. ovoga pravila traži tajnost, moraju se navesti razlozi i točno odrediti trebaju li rasprava ili dokumenti, ovisno o slučaju, biti nedostupni javnosti u cijelosti ili djelomično.

Pravilo 34.

(UPORABA JEZIKA)

1. Službeni jezici Suda su engleski i francuski.

2. Prije nego se donese odluka o dopuštenosti zahtjeva, sve komunikacije s podnositeljima zahtjeva i svi podnesci podnositelja zahtjeva ili njihovih zastupnika prema članku 34. Konvencije, ako nisu na jednom od službenih jezika suda, moraju biti na jednom od službenih jezika ugovornih stranaka.

3. a) Sve komunikacije s podnositeljima zahtjeva ili njihovim zastupnicima, kao i njihovi podnesci koji se tiču rasprave, ili koji su podneseni nakon što je predmet proglašen dopuštenim, moraju biti na jednom od službenih jezika Suda, osim ako predsjednik vijeća dopusti nastavak uporabe službenog jezika ugovorne stranke.

b) Ako je takvo dopuštenje dano, tajnik poduzima sve što je potrebno za usmeni ili pismeni prijevod očitovanja ili izjavu podnositelja zahtjeva.

4. a) Sve komunikacije s ugovornim strankama ili trećim strankama, kao i njihovi podnesci, moraju biti na jednom od službenih jezika Suda. Predsjednik vijeća može dopustiti uporabu neslužbenog jezika.

b) Ako je takvo dopuštenje dano, stranka koja je postavila taj zahtjev osigurat će prevođenje usmenih očitovanja ili pismenih izjava na engleski ili francuski i snosit će troškove prevođenja.

5) Predsjednik vijeća može pozvati tuženu ugovornu stranku da osigura prijevod svog pismenog podneska na službeni jezik te stranke kako bi podnositelju zahtjeva olakšala razumijevanje tih podnesaka.

6. Svjedoci, vještaci i druge osobe koje se pojave pred Sudom mogu se koristiti svojim jezikom ako ne znaju dovoljno niti jedan od dva službena jezika. U tom slučaju tajnik poduzima sve što je potrebno za prevođenje.

Pravilo 35.

(ZASTUPANJE UGOVORNIH STRANAKA)

Ugovorne stranke zastupaju agenti, koji mogu kao pomoćnike imati odvjetnike ili savjetnike.

Pravilo 36.

(ZASTUPANJE PODNOSITELJA ZAHTJEVA)

1. Osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca mogu u početku sami dostaviti zahtjeve prema članku 34. Konvencije ili putem zastupnika imenovanog prema stavku 4. ovoga pravila.

2. Nakon obavijesti o zahtjevu koji se dostavlja tuženoj ugovornoj stranki prema pravilu 54. stavku 3. b), predsjednik vijeća može odrediti da podnositelj zahtjeva bude zastupan u skladu sa stavkom 4. ovoga pravila.

3. Podnositelj zahtjeva mora biti tako zastupan na svakoj raspravi koju vijeće odluči održati ili u svrhu postupka nakon odluke kojom se zahtjev proglašava dopuštenim, osim ako predsjednik vijeća odluči drukčije.

4. a) Zastupnik podnositelja zahtjeva mora biti odvjetnik ovlašten baviti se odvjetništvom u bilo kojoj ugovornoj stranki i koji ima prebivalište u jednoj od njih, ili bilo koja druga osoba koju odobri predsjednik vijeća.

b) Predsjednik vijeća može, kad bi zastupanje inače bilo obvezno, dopustiti podnositelju zahtjeva da sam zastupa svoj predmet, s tim da mu, ako je to potrebno, pomaže odvjetnik ili drugi odobreni zastupnik.

c) U iznimnim okolnostima i u svakom stadiju postupka, predsjednik vijeća može, kad smatra da okolnosti ili postupanje odvjetnika ili druge osobe imenovane prema prethodnim točkama to zahtijevaju, odrediti da taj odvjetnik ili ta osoba više ne može zastupati ili pomagati podnositelju zahtjeva i da podnositelj zahtjeva treba tražiti drugog zastupnika.

5. Odvjetnik ili drugi odobreni zastupnik, ili osobno podnositelj zahtjeva ako traži dozvolu da sam zastupa svoj predmet, mora imati odgovarajuće znanje jednog od službenih jezika Suda. Predsjednik vijeća, međutim, može dopustiti uporabu neslužbenog jezika prema pravilu 34. stavku 3.

Pravilo 37.

(PRIOPĆENJA, OBAVIJESTI I POZIVI)

1. Smatra se da su priopćenja ili obavijesti upućene agentima ili odvjetnicima stranaka upućene strankama.

2. Ako u odnosu na bilo koje priopćenje, obavijest ili poziv upućen osobama osim zastupnika ili odvjetnika stranaka, Sud smatra potrebnom pomoć vlade države na čijem području takva priopćenja, obavijesti ili pozivi trebaju proizvesti učinak, predsjednik Suda obratit će se izravno toj vladi kako bi dobio potrebnu pomoć.

3. Isto se pravilo primjenjuje kad Sud želi provesti ili organizirati provođenje istrage na mjestu događaja kako bi utvrdio činjenice ili pribavio dokaze ili kad naredi pojavljivanje osobe koja ima prebivalište ili koja će morati proći tim područjem.

Pravilo 38.

(PISMENI PODNESCI)

1. Pismena očitovanja ili drugi dokumenti ne mogu se podnijeti nakon isteka roka koji odredi predsjednik vijeća ili sudac izvjestitelj, ovisno o slučaju, u skladu s ovim Poslovnikom. Pismena očitovanja ili drugi dokumenti podneseni izvan tog roka ili suprotno bilo kojem naputku za postupanje donesenom prema pravilu 32. neće se uvrstiti u spis predmeta, osim ako predsjednik vijeća odluči drukčije.

2. U svrhu poštovanja roka iz stavka 1. datum podnošenja dokumenta je datum predaje preporučene pošiljke ili, ako nema takvog datuma, stvarni datum primitka u Tajništvu.

Pravilo 39.

(PRIVREMENE MJERE)

1. Vijeće, ili, kad je to primjereno, njegov predsjednik može, na zahtjev stranke ili svake druge zainteresirane osobe, ili na vlastitu inicijativu, odrediti strankama svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka pred tim vijećem.

2. O tim mjerama izvješćuje se Vijeće ministara.

3. Vijeće može tražiti informacije od stranaka o svakom pitanju koje je povezano s primjenom bilo koje privremene mjere koju je preporučilo.

Pravilo 40.

(HITNA OBAVIJEST O ZAHTJEVU)

U hitnom slučaju tajnik, uz ovlaštenje predsjednika vijeća, može, bez štete za poduzimanje bilo kojeg drugog postupovnog koraka i na svaki dostupan način, obavijestiti zainteresiranu ugovornu stranku navedenu u zahtjevu o podnošenju zahtjeva i o sažetku njegova sadržaja.

Pravilo 41.

(PRVENSTVO PREDMETA)

Vijeće postupa po zahtjevima prema redoslijedu kojim su postali pripravni za ispitivanje. Međutim, ono može odlučiti dati prvenstvo nekom određenom zahtjevu.

Pravilo 42.

(MJERE ZA PRIBAVLJANJE DOKAZA)

1. Vijeće može, na zahtjev stranke ili treće stranke, ili na vlastitu inicijativu, pribaviti sve dokaze za koje smatra da mogu dati razjašnjenje činjeničnog stanja u predmetu. Vijeće može, između ostalog, tražiti od stranaka da dostave pismene dokaze i odlučiti saslušati kao svjedoka ili vještaka ili u nekom drugom svojstvu svaku osobu za čije se svjedočenje ili izjave čini vjerojatnim da će mu pomoći u izvršavanju njegove zadaće.

2. Vijeće može, u svakom trenutku tijekom postupka, uputiti jednoga ili nekoliko svojih članova ili drugih sudaca Suda da izvrše istragu, provedu očevid ili pribave dokaze na neki drugi način. Ono može imenovati neovisne vanjske stručnjake kako bi pomagali takvom izaslanstvu.

3. Vijeće može zatražiti od svake osobe ili ustanove po svom izboru da pribavi informacije, izrazi mišljenje ili sastavi izvješće o bilo kojem određenom pitanju.

4. Stranke pomažu Vijeću ili njegovom izaslanstvu u provođenju svih mjera za pribavljanje dokaza.

5. Kad bude izrađeno izvješće ili poduzeta neka druga mjera u skladu s prethodnim stavcima na zahtjev podnositelja zahtjeva ili tužene ugovorne stranke, nastale troškove snosi ta stranka, osim ako vijeće odluči drukčije. U ostalim slučajevima vijeće odlučuje hoće li takve troškove snositi Vijeće Europe ili će se oni dosuditi na teret podnositelja zahtjeva ili treće osobe na čiji je zahtjev izrađeno izvješće ili poduzeta druga mjera. Troškove u svakom slučaju odmjerava predsjednik vijeća.

Pravilo 43.

(SPAJANJE I ZAJEDNIČKO ISPITIVANJE ZAHTJEVA)

1. Vijeće može, bilo na zahtjev stranaka ili na vlastitu inicijativu, narediti spajanje dva ili više zahtjeva.

2. Predsjednik vijeća može, nakon konzultacija sa strankama, narediti da se postupak povodom zahtjeva dodijeljenih istom vijeću provede istodobno, bez prejudiciranja odluke vijeća o spajanju zahtjeva.

Pravilo 44.

(BRISANJE I PONOVNO STAVLJANJE NA LISTU)

1. Kad ugovorna stranka koja je podnositelj zahtjeva obavijesti tajnika o svojoj namjeri da odustane od zahtjeva, vijeće može brisati zahtjev sa sudske liste prema članku 37. Konvencije, ako se druga ugovorna stranka ili zainteresirane stranke u tom predmetu slože s takvim prekidom.

2. Odluka o brisanju s liste zahtjeva koji je proglašen nedopuštenim donosi se u obliku presude. Predsjednik vijeća dostavlja tu presudu, nakon što postane konačna, Odboru ministara kako bi se omogućilo da ovaj nadzire, u skladu s člnakom 46. stavkom 2. Konvencije, izvršenje svake obveze uz koju može biti vezano odustajanje od zahtjeva, prijateljsko rješenje ili drugo rješenje predmeta.

3. Kad je zahtjev brisan s liste, o troškovima odlučuje Sud. Ako su u odluci o brisanju zahtjeva koji nije proglašen dopuštenim dosuđeni troškovi, predsjednik vijeća dostavlja odluku Odboru ministara.

4. Sud može vratiti zahtjev na listu ako zaključi da iznimne okolnosti opravdavaju takav postupak.

Poglavlje II.

Pokretanje postupka

Pravilo 45.

(POTPISI)

1. Svi zahtjevi prema članku 33. ili 34. Konvencije moraju se podnijeti u pismenom obliku i potpisati od strane podnositelja ili njegova zastupnika.

2. Ako zahtjev podnosi nevladina organizacija Ustrojstvo ili skupina pojedinaca, mora ga potpisati osoba ovlaštena za zastupanje takve organizacije ili skupine. Vijeće ili odbor odlučuje jesu li osobe koje su potpisale zahtjev ovlaštene za to ili nisu.

3. Ako podnositelj ima zastupnika u skladu s pravilom 36, ovaj mora priložiti punomoć ili ovlaštenje u pismenom obliku.

Pravilo 46.

(SADRŽAJ MEĐUDRŽAVNOG ZAHTJEVA)

Ugovorna stranka ili stranke koje namjeravaju podnijeti predmet Sudu na temelju članka 33. Konvencije dostavljaju Tajništvu zahtjev u kojem naznačuju:

a) ime ugovorne stranke protiv koje se zahtjev podnosi;

b) iskaz o činjenicama;

c) iskaz o navodnoj povredi (navodnim povredama) Konvencije i mjerodavnim argumentima;

d) iskaz o ispunjenju uvjeta dopuštenosti (iscrpljenje svih raspoloživih domaćih pravnih sredstava i pravila o razdoblju od šest mjeseci) iz članka 35. stavka 1. Konvencije;

e) predmet zahtjeva i opću naznaku svih zahtjeva za pravednu naknadu eventualno podnesenih prema članku 41. Konvencije u ime navodno oštećene stranke ili stranaka; i

f) ime i adresu osobe ili osoba koje su imenovane kao agenti;

te u privitku dostavljaju

g) kopije svih mjerodavnih dokumenata i osobito odluka, sudskih ili drugih, koje se odnose na predmet zahtjeva.

Pravilo 47.

(SADRŽAJ POJEDINAČNOG ZAHTJEVA)

1. Svaki se zahtjev prema članku 34. Konvencije podnosi na obrascu koji šalje Tajništvo, osim ako predsjednik odjela o kojem je riječ odluči drukčije. Potrebno je navesti:

a) ime, datum rođenja, državljanstvo, spol, zanimanje i adresu podnositelja;

b) ime, zanimanje i adresu zastupnika, ako on postoji;

c) ime ugovorne stranke ili stranaka protiv kojih se podnosi zahtjev;

d) kratak iskaz o činjenicama;

e) kratak iskaz o navodnim povredama Konvencije i mjerodavnim argumentima;

f) kratak iskaz o tome jesu li ispunjeni uvjeti dopuštenosti (iscrpljenje svih raspoloživih domaćih pravnih sredstava i pravilo o razdoblju od šest mjeseci) u skladu s odredbama članka 35. stavka 1. Konvencije;

g) predmet zahtjeva, kao i općenito sve zahtjeve za pravednom naknadom koje bi podnositelj eventualno htio podnijeti prema članku 41. Konvencije, i u privitku dostaviti:

h) kopije svih dokumenata, posebno odluka, sudskih ili drugih, koje se odnose na predmet zahtjeva.

2. Podnositelj mora nadalje:

a) dostaviti podatke, osobito dokumente i odluke koje se navode u stavku 1.h) ovoga pravila, kako bi bilo razvidno da su ispunjeni uvjeti dopuštenosti (iscrpljenje svih raspoloživih domaćih pravnih sredstava i pravilo o razdoblju od šest mjeseci) prema članku 35. stavku 1. Konvencije, i

b) navesti je li već podnio svoj zahtjev u bilo kojem drugom postupku međunarodne istrage ili rješavanja.

3. Podnositelji koje ne žele da se njihov identitet otkrije moraju to navesti i dostaviti izjavu s obrazloženjem razloga za odstupanje od uobičajenog pravila o javnosti podataka i postupka pred Sudom. Predsjednik vijeća može odobriti anonimnost u iznimnim i propisno opravdanim slučajevima.

4. Ako uvjeti iz stavka 1. i 2. ovoga pravila nisu ispunjeni, može se dogoditi da zahtjev ne bude registriran i da ga Sud ne razmatra.

5. Datumom podnošenja zahtjeva smatra se u pravilu datum prvog obraćanja Sudu u kojemu je podnositelj, čak i sažeto, izložio predmet zahtjeva. Sud može, međutim, iz opravdanih razloga odlučiti da se kao datum podnošenja zahtjeva smatra neki drugi datum.

6. Podnositelj mora obavijestiti Sud o svakoj promjeni adrese i o svim okolnostima koje su mjerodavne za zahtjev.

Poglavlje III.

Suci izvjestitelji

Pravilo 48.

(MEĐUDRŽAVNI ZAHTJEVI)

1. Kad je zahtjev podnesen prema članku 33. Konvencije, vijeće koje je osnovano kako bi razmotrilo predmet odredit će jednog ili više svojih sudaca za suce izvjestitelje, koji će podnijeti izvješće o dopuštenosti kad budu primljena pismena očitovanja zainteresiranih ugovornih stranaka. Koliko god je to moguće, na to se izvješće primjenjuje pravilo 49. stavak 4.

2. Nakon što zahtjev podnesen prema članku 33. Konvencije bude proglašen dopuštenim, sudac ili suci izvjestitelji podnijet će izvješća, nacrte i druge dokumente koji mogu pomoći u vijeću u izvršavanju njegovih funkcija.

Pravilo 49.

(POJEDINAČNI ZAHTJEVI)

1. Kad je zahtjev podnesen prema članku 34. Konvencije, predsjednik odjela kojemu je predmet dodijeljen određuje suca izvjestitelja, koji će ispitati zahtjev.

2. Tijekom ispitivanja zahtjeva suci izvjestitelji:

a) mogu zatražiti od stranaka da u određenom roku dostave sve podatke vezane uz činjenice, dokumente ili druge materijale koje smatraju mjerodavnima;

b) odlučuju treba li zahtjev razmotriti u odboru ili u vijeću, vodeći računa o odluci predsjednika odjela koji može naložiti da se predmet razmatra u vijeću.

3. Kad se predmet razmatra u odboru u skladu s člankom 28. Konvencije, izvješće suca izvjestitelja sadrži:

a) kratak iskaz o mjerodavnim činjenicama;

b) kratak iskaz o razlozima koji su doveli do prijedloga da se zahtjev proglasi nedopuštenim ili da ga se briše s liste.

4. Kad se predmet razmatra u vijeću na temelju članka 29. stavka 1. Konvencije, izvješće suda izvjestitelja sadrži:

a) iskaz o mjerodavnim činjenicama, uključujući svaku informaciju dobivenu prema stavku 2. ovoga pravila;

b) naznaku pitanja koja taj zahtjev postavlja u odnosu na Konvenciju;

c) prijedlog o dopuštenosti i o svakoj drugoj mjeri koju treba poduzeti, a, ako je potrebno, i privremeno mišljenje o osnovanosti zahtjeva.

5. Nakon što se zahtjev podnesen prema članku 34. Konvencije proglasi dopuštenim, sudac izvjestitelj podnosi izvješća, nacrte i druge dokumente koji mogu pomoći vijeću u izvršavanju njegovih funkcija.

Pravilo 50.

(POSTUPAK PRED VELIKIM VIJEĆEM)

Kad je predmet podnesen velikom vijeću, bilo na temelju članka 30. ili na temelju članka 43. Konvencije, predsjednik velikog vijeća određuje za suca ili suce izvjestitelje jednoga ili, u slučaju međudržavnog zahtjeva, jednoga ili više svojih članova.

Poglavlje IV.

Postupak o dopuštenosti

Međudržavni zahtjevi

Pravilo 51.

1. Kad je zahtjev podnesen prema članku 33. Konvencije, predsjednik Suda odmah obavještava o zahtjevu tuženu ugovornu stranku i dodjeljuje zahtjev jednom od odjela.

2. U skladu s pravilom 26. stavkom 1. a), suci koji su izabrani u ime ugovornih stranaka koje su podnositelji zahtjeva i tuženih ugovornih stranaka po službenoj dužnosti članovi vijeća koje je osnovano radi razmatranja toga predmeta. Ako je zahtjev podnijelo nekoliko ugovornih stranaka ili ako se prema pravilu 43. stavku 2. zajednički razmatraju zahtjevi istoga sadržaja, koje je podnijelo nekoliko ugovornih stranaka, primjenjuje se pravilo 30.

3. Prigodom dodjele određenog predmeta odjelu, predsjednik odjela osniva vijeće u skladu s pravilom 26. stavkom 1, te poziva tuženu ugovornu stranku da u pismenom obliku podnese svoje očitovanje o dopuštenosti zahtjeva. Tako dobivena očitovanja tajnik dostavlja ugovornoj stranki koja je podnijela zahtjev, a koja može kao odgovor podnijeti svoja pismena očitovanja.

4. Prije negoli donese odluku o dopuštenosti zahtjeva, vijeće može odlučiti pozvati stranke da podnesu dopunska očitovanja u pismenom obliku.

5. Rasprava o dopuštenosti zahtjeva održat će se ako jedna ili više zainteresiranih ugovornih stranaka to zahtijeva ili ako tako odluči vijeće na vlastitu inicijativu.

6. Nakon što se konzultira sa strankama, predsjednik vijeća određuje pismeni, a prema potrebi, i usmeni postupak te u tu svrhu određuje rokove za podnošenje pismenih očitovanja.

7. Tijekom vijećanja vijeće razmatra izvješće koje podnese sudac ili suci izvjestitelji prema pravilu 48. stavku 1.

Pojedinačni zahtjevi

Pravilo 52.

(DODJELA ZAHTJEVA ODJELIMA)

1. Predsjednik Suda dodjeljuje svaki zahtjev podnesen prema članku 34. Konvencije u rad nekom od odjela te pri tome nastoji osigurati pravednu raspodjelu predmeta po odjelima.

2. Predsjednik dotičnog odjela osniva vijeće od sedam sudaca predviđeno člankom 27. stavkom 1. Konvencije, u skladu s pravilom 26. stavkom 1, nakon što je odlučeno da će se zahtjev razmatrati u vijeću.

3. Do osnivanja vijeća u skladu s prethodnim stavkom, predsjednik odjela vrši sve ovlasti koje ovaj Poslovnik daje predsjedniku vijeća.

Pravilo 53.

(POSTUPAK PRED ODBOROM)

1. Tijekom vijećanja odbor razmatra izvješće koje podnese sudac izvjestitelj prema pravilu 49. stavku 3.

2. Ako nije član odbora, sudac izvjestitelj može biti pozvan da bude nazočan vijećanju odbora.

3. U skladu s člankom 28. Konvencije, odbor može jednoglasnom odlukom proglasiti zahtjev nedopuštenim ili ga brisati sa sudske liste predmeta, kad se takva odluka može donijeti bez daljnjeg razmatranja. Ta je odluka konačna.

4. Ako se ne donese odluka na temelju stavka 3. ovoga pravila, zahtjev se dostavlja vijeću osnovanom prema pravilu 52. stavku 2. da razmotri taj predmet.

Pravilo 54.

(POSTUPAK PRED VIJEĆEM)

1. Tijekom vijećanja vijeće razmatra izvješće koje podnese sudac izvjestitelj prema pravilu 49. stavku 4.

2. Vijeće može tom prigodom proglasiti zahtjev nedopuštenim ili ga brisati sa sudske liste predmeta.

3. Ako tako ne odluči, vijeće može:

a) zatražiti od stranaka da dostave sve podatke vezane uz činjenice, dokumente ili druge materijale koje smatra mjerodavnima;

b) obavijestiti tuženu ugovornu stranku o zahtjevu i pozvati je da podnese pismena očitovanja na zahtjev;

c) pozvati stranke da podnesu dopunska očitovanja u pismenom obliku.

4. Prije negoli donese odluku o dopuštenosti zahtjeva, vijeće može, bilo na zahtjev stranaka ili na vlastitu inicijativu, odlučiti održati raspravu. U tom slučaju, osim ako bi vijeće iznimno odlučilo drukčije, stranke se pozivaju i da se očituju o pitanjima koja nastaju u vezi s osnovanošću zahtjeva.

5. Predsjednik vijeća određuje tijek postupka, uključujući i rokove, u odnosu na sve odluke koje vijeće donese prema stavcima 3. i 4. ovoga pravila.

Međudržavni i pojedinačni zahtjevi

Pravilo 55.

(PRIGOVORI O NEDOPUŠTENOSTI)

Tužena ugovorna stranka mora svaki prigovor o nedopuštenosti, utoliko ukoliko joj to dopuštaju narav prigovora i okolnosti, podnijeti u svojim pismenim ili usmenim očitovanjima o dopuštenosti zahtjeva, podnesenima kako je to propisano u pravilu 51. ili 54, ovisno o slučaju.

Pravilo 56.

(ODLUKA VIJEĆA)

1. U odluci vijeća navodi se je li donesena jednoglasno ili većinom glasova, a uz nju ili nakon nje daje se obrazloženje.

2. Odluku vijeća podnositelju zahtjeva i zainteresiranoj ugovornoj stranki ili strankama priopćuje tajnik.

Pravilo 57.

(JEZIK ODLUKE)

1. Sud donosi sve odluke na engleskom ili francuskom, osim ako odluči da se neka odluka donese na oba službena jezika. Donijete odluke dostupne su javnosti.

2. Objava takvih odluka u službenoj zbirci Suda, kako je to propisano u pravilu 78, vrši se na oba službena jezika Suda.

Poglavlje V.

Postupak nakon prihvaćanja zahtjeva

Pravilo 58.

(MEĐUDRŽAVNI ZAHTJEVI)

1. Nakon što je vijeće odlučilo prihvatiti zahtjev podnesen prema članku 33. Konvencije, predsjednik vijeća, nakon konzultacija sa zainteresiranim ugovornim strankama, određuje rokove za podnošenje pismenih očitovanja o osnovanosti zahtjeva i za predlaganje svih dopunskih dokaza. Predsjednik, međutim, može, uz suglasnost zainteresiranih ugovornih stranaka, odrediti da se neće provesti pismeni postupak.

2. Rasprava o osnovanosti zahtjeva održava se ako to zatraži jedna ili više zainteresiranih ugovornih stranaka ili ako vijeće tako odluči na vlastitu inicijativu. Predsjednik vijeća određuje usmeni postupak.

3. Tijekom vijećanja vijeće razmatra sva izvješća, nacrte i druge dokumente koje podnese sudac ili suci izvjestitelji prema pravilu 48. stavku 2.

Pravilo 59.

(POJEDINAČNI ZAHTJEVI)

1. Nakon što vijeće odluči prihvatiti zahtjev podnesen prema članku 34. Konvencije, ono može pozvati stranke da podnesu daljnje dokaze i pismena očitovanja.

2. Rasprava o osnovanosti zahtjeva održava se ako tako odluči vijeće na vlastitu inicijativu ili – ako u postupku o dopuštenosti prema pravilu 54. stavku 4. nije održana rasprava i o osnovanosti zahtjeva – ako to zatraži jedna od stranaka. Međutim, vijeće može iznimno odlučiti da održavanje rasprave nije potrebno za obavljanje njegovih funkcija prema članku 38. stavku 1. Konvencije.

3. Predsjednik vijeća, kad je to primjereno, određuje pismeni i usmeni postupak.

4. Tijekom vijećanja vijeće razmatra sva izvješća, nacrte i druge dokumente koje podnese sudac izvjestitelj prema pravilu 49. stavku 5.

Pravilo 60.

(Zahtjevi za pravednu naknadu)

1. Svaki zahtjev za pravednu naknadu prema članku 41. Konvencije treba ugovorna stranka koja je podnositelj zahtjeva ili podnositelj zahtjeva iznijeti, osim ako predsjednik vijeća odredi drukčije, u pismenom očitovanju o osnovanosti zahtjeva ili, ako takvo pismeno očitovanje nije podneseno, u posebnom dokumentu koji se podnosi najkasnije dva mjeseca nakon donošenja odluke o dopuštenosti zahtjeva.

2. Treba dostaviti pojedinosti svih zahtjeva navedene po stavcima, zajedno s mjerodavnom dokumentacijom ili potvrdama, jer u protivnom vijeće može odbaciti zahtjev u cijelosti ili djelomično.

3. Vijeće može, tijekom cijelog postupka, pozvati svaku stranku da podnese primjedbe na zahtjev za pravednu naknadu.

Pravilo 61.

(INTERVENCIJA TREĆE STRANKE)

1. Tajnik obavještava svaku ugovornu stranku čiji je državljanin podnositelj zahtjeva u dotičnom predmetu, kao i tuženu ugovornu stranku ili stranke, prema pravilu 56. stavku 2., o odluci kojom se zahtjev proglašava dopuštenim.

2. Kad neka ugovorna stranka želi ostvariti svoje pravo na podnošenje pismenih očitovanja ili sudjelovati na usmenoj raspravi, na temelju članka 36. stavka 1. Konvencije, predsjednik vijeća određuje postupak koji treba primijeniti.

3. U skladu s člankom 36. stavkom 2. Konvencije, predsjednik vijeća može, u interesu pravilnog suđenja, pozvati ili dopustiti svakoj ugovornoj stranki koja nije stranka u postupku, ili svakoj zainteresiranoj osobi koja nije podnositelj zahtjeva, da podnese pismena očitovanja ili da, u iznimnim slučajevima, sudjeluje na usmenoj raspravi. Zahtjevi za odobrenje u tu svrhu moraju sadržavati propisno obrazloženje i biti podneseni na jednom od službenih jezika, u razumnom roku nakon određivanja pismenog postupka.

4. Na svaki poziv ili odobrenje navedeno u stavku 3. ovoga pravila primjenjuju se svi uvjeti, uključujući i rokove, koje odredi predsjednik vijeća. U slučaju nepridržavanja tih uvjeta, predsjednik može odlučiti da se očitovanja ne unesu u spis predmeta.

5. Pismena očitovanja podnesena u skladu s ovim pravilom podnose se na jednom od službenih jezika, osim kad je dopuštena uporaba nekog drugog jezika prema pravilu 34. stavku 4. Tajnik ta očitovanja prosljeđuje strankama koje imaju pravo kao odgovor podnijeti svoja pismena očitovanja, pridržavajući se svih uvjeta, uključujući i rokove, koje je odredio predsjednik vijeća.

Pravilo 62.

(PRIJATELJSKO RJEŠENJE)

1. Nakon što je zahtjev proglašen dopuštenim, tajnik, djelujući prema uputama vijeća ili njegovog predsjednika, stupa u vezu sa strankama radi postizanja prijateljskog rješenja u skladu s člankom 38. stavkom 1. b) Konvencije. Vijeće poduzima sve korake koji se čine primjerenim kako bi olakšalo postizanje takvoga rješenja.

2. U skladu s člankom 38. stavkom 2. Konvencije, pregovori o prijateljskom rješenju bit će tajni i neće biti na štetu argumenata stranaka u sporu pred Sudom. U postupku u sporu ne može se pozivati ili oslanjati ni na kakvo pismeno ili usmeno priopćenje niti na ikakvu ponudu ili ustupak učinjen u okviru pokušaja postizanja prijateljskog rješenja.

3. Ako tajnik obavijesti vijeće da su stranke prihvatile prijateljsko rješenje, ono će, nakon što se uvjeri da je rješenje postignuto na temelju poštovanja ljudskih prava priznatih Konvencijom i dodatnim protokolima, izbrisati predmet sa sudske liste u skladu s pravilom 44. stavkom 2.

Poglavlje VI.

Rasprava

Pravilo 63.

(VOĐENJE RASPRAVE)

1. Predsjednik vijeća rukovodi raspravom i određuje red prema kojem će se agentima i odvjetnicima ili savjetnicima stranaka dati riječ.

2. Kad izaslanstvo vijeća prema pravilu 42. održava raspravu za utvrđivanje činjenica, raspravom rukovodi voditelj izaslanstva, a izaslanstvo ima sve ovlasti koje su dodijeljene vijeću Konvencijom ili ovim Poslovnikom.

Pravilo 64.

(IZOSTANAK S RASPRAVE)

Kad, bez predočenja dostatnog razloga, stranka izostane s rasprave, vijeće može ipak nastaviti s raspravom ako smatra da bi to bilo u skladu s pravilnim suđenjem.

Pravilo 65.

(POZIVANJE SVJEDOKA, VJEŠTAKA I DRUGIH OSOBA; TROŠKOVI NJIHOVA POJAVLJIVANJA)

1. Svjedoke, vještake i druge osobe za koje vijeće ili predsjednik vijeća odluči da će biti saslušane, poziva tajnik.

2. U pozivu se naznačuje:

a) predmet o kojemu je riječ;

b) predmet ispitivanja, vještački nalaz ili druge mjere koje je naredilo vijeće ili predsjednik vijeća,

c) sve odredbe u vezi s isplatom troškova pozvanoj osobi.

3. Ako se dotične osobe pojave na zahtjev ili u ime podnositelja zahtjeva ili tužene ugovorne stranke, troškove njihova pojavljivanja snosi ta stranka, osim ako vijeće drukčije odluči. U ostalim slučajevima vijeće odlučuje hoće li te troškove snositi vijeće Europe ili će se dosuditi na teret podnositelja zahtjeva ili treće stranke na čiji se zahtjev pozvana osoba pojavila. U svim slučajevima troškove određuje predsjednik vijeća.

Pravilo 66.

(PRISEGA ILI SVEČANA IZJAVA KOJU DAJU SVJEDOCI ILI VJEŠTACI)

1. Nakon utvrđivanja identiteta svjedoka, a prije svjedočenja, svaki svjedok polaže sljedeću prisegu ili daje sljedeću svečanu izjavu:

»Prisežem« – ili »svečano izjavljujem na temelju svoje časti i savjesti« – »da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim istine«.

Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

2. Nakon utvrđivanja identiteta vještaka, a prije izvršenja svoga zadatka, svaki vještak polaže sljedeću prisegu ili daje sljedeću svečanu izjavu:

»Prisežem« – ili »svečano izjavljujem« – da ću svoju dužnost vještaka obaviti časno i savjesno.«

Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

3. Ta se prisega može položiti ili izjava dati pred predsjednikom vijeća, ili pred sucem, ili pred bilo kojim tijelom koje ima javne ovlasti, a koje odredi predsjednik.

Pravilo 67.

(PRIGOVOR SVJEDOKU ILI VJEŠTAKU; SASLUŠANJE OSOBE RADI INFORMACIJE)

O sporu koji može nastati zbog prigovora svjedoku ili vještaku odlučuje vijeće. Ono može radi informacije saslušati osobu koja ne može biti saslušana kao svjedok.

Pravilo 68.

(PITANJA TIJEKOM RASPRAVE)

1. Svaki sudac može postaviti pitanja agentima, odvjetnicima ili savjetnicima stranaka, podnositelju zahtjeva, svjedocima i vještacima, kao i svim drugim osobama koje se pojave pred vijećem.

2. Agenti, odvjetnici ili savjetnici stranaka mogu, uz nadzor predsjednika vijeća, ispitivati svjedoke, vještake i druge osobe na koje se odnosi pravilo 42. stavak 1. U slučaju prigovora glede mjerodavnosti postavljenog pitanja, odlučuje predsjednik vijeća.

Pravilo 69.

(IZOSTANAK, ODBIJANJE SVJEDOČENJA ILI LAŽNI ISKAZ)

Ako, bez opravdanog razloga, svjedok ili bilo koja druga osoba koja je propisno pozvana izostane ili odbije dati iskaz tajnik će, nakon što to od njega zatraži predsjednik vijeća, obavijestiti o tome ugovornu stranku pod čiju jurisdikciju spada svjedok ili druga osoba. Iste se odredbe primjenjuju ako je svjedok ili vještak, po mišljenju vijeća, prekršio prisegu ili svečanu izjavu predviđenu pravilom 66.

Pravilo 70.

(ZAPISNIK RASPRAVE)

1. Tajnik će, ako vijeće tako odredi, izraditi zapisnik rasprave. Zapisnik sadrži:

a) sastav vijeća na raspravi;

b) popis osoba koje su se pojavile pred Sudom, tj. agenata, odvjetnika i savjetnika stranaka i svake treće stranke koja sudjeluje na raspravi;

c) prezime, ime, svojstvo i adresu svakog svjedoka, vještaka ili druge saslušane osobe;

d) tekst danih izjava, postavljenih pitanja i danih odgovora;

e) tekst svih odluka koje su vijeće ili predsjednik vijeća donijeli tijekom rasprave.

2. Ako je cijeli ili dio zapisnika na nekom neslužbenom jeziku, tajnik će se, ako vijeće tako odredi, pobrinuti za njegovo prevođenje na jedan od službenih jezika.

3. Zastupnici stranaka dobit će kopiju zapisnika kako bi mogli, uz nadzor tajnika ili predsjednika vijeća, učiniti ispravke, ali takve ispravke nikada ne mogu utjecati na smisao i značenje onoga što je rečeno. Tajnik će, u skladu s uputama predsjednika vijeća, odrediti rokove u tu svrhu.

4. Nakon što bude tako ispravljen, zapisnik potpisuje predsjednik i tajnik, čime je njegov sadržaj ovjerovljen.

Poglavlje VII.

Postupak pred velikim vijećem

Pravilo 71.

(PRIMJENJIVOST POSTUPOVNIH ODREDABA)

Sve odredbe koje uređuju postupak pred vijećima primjenjuju se, mutatis mutandis, na postupak pred velikim vijećem.

Pravilo 72.

(USTUPANJE NADLEŽNOSTI OD STRANE VIJEĆA VELIKOM VIJEĆU)

1. U skladu s člankom 30. Konvencije, kad se u predmetu pred vijećem pojavi neko važno pitanje koje utječe na tumačenje Konvencije ili dodatnih protokola, ili ako rješenje nekog pitanja pred vijećem

može dovesti do rezultata koji je nespojiv s prije donesenom presudom Suda, vijeće može, u bilo kojem času prije donošenja presude, ustupiti nadležnost velikom vijeću, osim ako jedna od stranaka spora prigovori u skladu sa stavkom 2. ovoga pravila. Odluka o ustupanju ne treba biti obrazložena.

2. Tajnik obavještava stranke o namjeri vijeća da ustupi nadležnost. Stranke mogu u roku od mjesec dana od dana te obavijesti podnijeti tajniku propisno obrazloženi pismeni prigovor. Prigovor koji ne ispunjava te uvjete vijeće će smatrati nevažećim.

Pravilo 73.

(ZAHTJEV STRANKE DA SE PREDMET UPUTI VELIKOM VIJEĆU)

1. U skladu s člankom 43. Konvencije, svaka stranka u predmetu može iznimno, u roku od tri mjeseca od dana izricanja presude vijeća, dostaviti u pismenom obliku Tajništvu zahtjev da se predmet uputi velikom vijeću. Stranka će u svom zahtjevu pobliže odrediti važno pitanje koje utječe na tumačenje ili primjenu Konvencije ili dodatnih protokola, ili ozbiljan problem općeg značenja, koji po njenom mišljenju zaslužuje da ga razmotri veliko vijeće.

2. Zbor sastavljen od pet sudaca velikog vijeća, osnovan u skladu s pravilom 24. stavkom 6., ispitat će zahtjev samo na temelju postojećeg spisa predmeta. On će prihvatiti zahtjev samo ako smatra da taj predmet zaista izaziva takvo pitanje ili problem. Odluka o odbijanju zahtjeva ne treba biti obrazložena.

3. Ako zbor prihvati zahtjev, veliko vijeće odlučuje u predmetu presudom.

Poglavlje VIII.

Presuda

Pravilo 74.

(SADRŽAJ PRESUDE)

1. presuda predviđena u člancima 42. i 44. Konvencije sadrži:

a) imena predsjednika i ostalih sudaca koji čine dotično vijeće te imena tajnika ili zamjenika tajnika;

b) datume kad je usvojena i izrečena;

c) naznaku stranaka;

d) imena agenata, odvjetnika ili savjetnika stranaka;

e) opis provedenog postupka;

f) činjenično stanje;

g) sažetak podnesaka stranaka;

h) pravnu osnovu;

i) izreku;

j) odluku, ako postoji, o troškovima;

k) broj sudaca koji čine većinu;

l) kad je to primjereno, izjavu o tome koji je tekst vjerodostojan.

2. Svaki sudac koji je sudjelovao u razmatranju predmeta ima pravo dodati presudi svoje posebno mišljenje, sukladno ili suprotno presudi, ili samo izjavu o neslaganju.

Pravilo 75.

(ODLUKA O PRAVEDNOJ NAKNADI)

1. Kad vijeće utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili dodatnih protokola, ono u istoj presudi donosi odluku o primjeni članka 41. Konvencije ako je to pitanje, nakon što se postavilo u skladu s pravilom 60., spremno za odluku; ako pitanje nije spremno za odluku, vijeće će ga u cijelosti ili djelomično odgoditi i odrediti daljnji postupak.

2. Radi donošenja odluke o primjeni članka 41. Konvencije, vijeće će, koliko je god to moguće, biti sastavljeno od istih sudaca koji su odlučivali o osnovanosti predmeta. Kad nije moguće sastaviti izvorno vijeće, predsjednik Suda popunit će ili sastaviti vijeće ždrijebom.

3. Pri dosuđivanju pravedne naknade na temelju članka 41. Konvencije vijeće može odrediti plaćanje kamate na dosuđeni iznos, ako se rješenje ne provede u određenom roku.

4. Ako Sud bude obaviješten da je postignut sporazum između oštećenika i odgovorne ugovorne stranke, on će provjeriti pravičnu narav sporazuma i, kad utvrdi da je sporazum pravičan, izbrisati predmet s liste u skladu s pravilom 44. stavkom 2.

Pravilo 76.

(JEZIK PRESUDE)

1. Sud donosi sve presude na engleskom ili francuskom, osim ako odluči da neku presudu donese na oba službena jezika. Izrečene presude dostupne su javnosti.

2. Presude se objavljuju u službenoj zbirci Suda, u skladu s pravilom 78., na oba službena jezika.

Pravilo 77.

(POTPISIVANJE, IZRICANJE I OBAVIJEST
O PRESUDI)

1. Presudu potpisuju predsjednik vijeća i tajnik.

2. Presudu može na javnoj sjednici pročitati predsjednik vijeća ili neki drugi sudac kojeg on odredi. Agenti i zastupnici stranaka bit će na vrijeme upoznati s datumom sjednice. U suprotnom, obavijest predviđena u stavku 3. ovoga pravila predstavlja izricanje presude.

3. Presuda se dostavlja Odboru ministara. Tajnik šalje ovjerovljene kopije strankama, glavnom tajniku Vijeća Europe, svakoj trećoj stranki i svakoj drugoj osobi koje se to izravno tiče. Izvorni primjerak, propisno potpisan i sa žigom, pohranjuje se u arhiv Suda.

Pravilo 78.

(OBJAVA PRESUDA I DRUGIH DOKUMENATA)

U skladu s člankom 44. stavkom 3. Konvencije, konačne se presude Suda objavljuju, u prikladnom obliku, za što je odgovoran tajnik. Tajnik je uz to odgovoran za objavu službene zbirke odabranih presuda i odluka te svakog dokumenta za koji predsjednik Suda smatra da bi ga bilo korisno objaviti.

Pravilo 79.

(ZAHTJEV ZA TUMAČENJEM PRESUDE)

1. Svaka stranka može tražiti tumačenje presude u roku od godinu dana od izricanja presude.

2. Zahtjev se dostavlja Tajništvu. U zahtjevu se točno navodi dio ili dijelovi izreke presude čije se tumačenje traži.

3. Izvorno vijeće može na vlastitu inicijativu odlučiti odbiti zahtjev ako nema razloga koji opravdava njegovo razmatranje. Kad nije moguće sastaviti izvorno vijeće predsjednik Suda popunit će ili sastaviti vijeće ždrijebom.

4. Ako vijeće ne odbije zahtjev, tajnik ga priopćuje drugoj stranki ili strankama te ih poziva da podnesu pismena očitovanja u roku koji odredi predsjednik vijeća. Predsjednik vijeća također određuje datum rasprave ako vijeće odluči da se ona održi. Vijeće odlučuje presudom.

Pravilo 80.

(ZAHTJEV ZA REVIZIJOM PRESUDE)

1. U slučaju da se otkrije neka činjenica koja je po svojoj naravi moglo odlučno utjecati na ishod spora i koja, kad je presuda bila donesena, nije bila poznata Sudu i nije razumno mogla biti poznata stranki, ta stranka može, u roku od šest mjeseci nakon što je stekla saznanje o toj činjenici, zatražiti od Suda reviziju te presude.

2. U zahtjevu treba navesti presudu čija se revizija traži, kao i potrebne podatke da se pokaže kako su ispunjeni uvjeti predviđeni u stavku 1. U privitku zahtjeva dostavlja se kopija svih dokaza koji ga podupiru. Zahtjev i podupirući dokumenti dostavljaju se Tajništvu.

3. Izvorno vijeće može na vlastitu inicijativu odlučiti odbiti zahtjev ako nema razloga koji bi opravdao njegovo razmatranje. Kad nije moguće sastaviti izvorno vijeće, predsjednik Suda popunit će ili sastaviti vijeće ždrijebom.

4. Ako vijeće ne odbije zahtjev, tajnik ga priopćuje drugoj stranki ili strankama te ih poziva da podnesu pismena očitovanja u roku koji odredi predsjednik vijeća. Predsjednik vijeća također određuje datum rasprave ako vijeće odluči da se ona održi. Vijeće odlučuje presudom.

Pravilo 81.

(ISPRAVAK POGREŠAKA U ODLUKAMA
I PRESUDAMA)

Ne dirajući odredbe o reviziji presuda i o vraćanju zahtjeva na listu, Sud može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev stranke podnesen u roku od mjesec dana od izricanja odluke ili presude, ispraviti pogreške u pisanju i računanju i očite netočnosti.

Poglavlje IX.

Savjetodavna mišljenja

Pravilo 82.

Na postupak za davanje savjetodavnih mišljenja, uz odredbe članaka 47., 48. i 49. Konvencije, Sud primjenjuje odredbe koje slijede. On primjenjuje i druge odredbe ovoga Poslovnika u mjeri u kojoj to smatra primjerenim.

Pravilo 83.

Zahtjev za savjetodavnim mišljenjem dostavlja se Tajništvu. U njemu treba potpuno i cjelovito navesti pitanje o kojem se traži mišljenje Suda, kao i

a) datum kad je Odbor ministara usvojio odluku navedenu u članku 47. stavku 3. Konvencije;

b) ime i adresu osobe ili osoba koje je Odbor ministara imenovao kako bi Sudu dale objašnjenja koja bi on mogao tražiti.

U privitku zahtjeva trebaju biti i svi dokumenti za koje je vjerojatno da mogu razjasniti to pitanje.

Pravilo 84.

1. Nakon primitka zahtjeva, Tajništvo upućuje po jedan njegov primjerak svim članovima Suda.

2. Tajnik obavještava ugovorne stranke da je Sud spreman primiti njihova pismena očitovanja.

Pravilo 85.

1. Predsjednik Suda određuje rokove za podnošenje pismenih očitovanja ili drugih dokumenata.

2. Pismena očitovanja ili drugi dokumenti dostavljaju se Tajništvu. Tajnik ih prosljeđuje svim članovima Suda, odboru ministara i svakoj od ugovornih stranaka.

Pravilo 86.

Nakon završetka pismenog postupka, predsjednik Suda odlučuje hoće li ugovorne stranke koje su podnijele pismena očitovanja dobiti mogućnost izložiti ih na rasrpavi koja se održava u tu svrhu.

Pravilo 87.

Ako Sud smatra da zahtjev za davanjem savjetodavnog mišljenja nije u okviru njegove savjetodavne nadležnosti kako je definirana u članku 47. Konvencije, on to izjavljuje u obrazloženoj odluci.

Pravilo 88.

1. Savjetodavno mišljenje donosi se većinom glasova u velikom vijeću. U njemu se navodi broj sudaca koji čine većinu.

2. Svaki sudac može, ako to želi, mišljenju suda priložiti svoje posebno mišljenje, sukladno ili suprotno savjetodavnom mišljenju, ili samo izjavu o neslaganju.

Pravilo 89.

Predsjednik Suda ili neki drugi sudac kojeg on odredi pročitat će na javnoj sjednici savjetodavno mišljenje na jednom od dva službena jezika Suda, s tim da se prethodno o tome obavijesti Odbor ministara i svaka od ugovornih stranaka.

Pravilo 90.

Mišljenje, ili svaku odluku donesenu prema pravilu 87., potpisuju predsjednik Suda i tajnik. Izvorni primjerak, propisno potpisan i sa žigom, pohranjuje se u arhiv Suda. Tajnik šalje ovjerovljene kopije Odboru ministara, ugovornim strankama i glavnom tajniku Vijeća Europe.

Poglavlje X.

Pravna pomoć

Pravilo 91.

1. Predsjednik vijeća može, bilo na molbu podnositelja zahtjeva prema članku 34. Konvencije ili na vlastitu inicijativu, odobriti besplatnu pravnu pomoć podnositelju zahtjeva za zastupanje pred Sudom od trenutka zaprimanja pismenih očitovanja tužene ugovorne stranke o dopuštenosti tog zahtjeva u skladu s pravilom 54. stavkom 3. b), ili kad istekne rok za njihovo podnošenje.

2. Pridržavajući se pravila 96., kad je podnositelju zahtjeva odobrena pravna pomoć za zastupanje pred vijećem, to odobrenje vrijedi i za zastupanje pred velikim vijećem.

Pravilo 92.

Pravna pomoć odobrava se samo ako predsjednik vijeća ustanovi

a) da je to nužno za pravilno odvijanje postupka pred vijećem;

b) da podnositelj zahtjeva nema dovoljno financijskih sredstava za snošenje svih ili dijela nastalih troškova.

Pravilo 93.

1. Radi utvrđivanja imaju li podnositelji zahtjeva dovoljno financijskih sredstava za snošenje svih ili dijela nastalih troškova, od njih će se tražiti da ispune obrazac izjave, u kojoj će navesti svoj prihod, imovinu i financijske obveze prema uzdržavanim osobama, ili svaku drugu financijsku obvezu. Ta izjava treba biti ovjerovljena od nadležnih domaćih vlasti.

2. Od ugovorne stranke koje se to tiče traži se da podnese svoja očitovanja u pismenom obliku.

3. Nakon što zaprimi podatke iz stavaka 1. i 2. ovoga pravila, predsjednik vijeća odlučuje hoće li odobriti pravnu pomoć. Tajnik o tome obavještava zainteresirane stranke.

Pravilo 94.

1. Nagrade se isplaćuju odvjetnicima ili drugim osobama imenovanim u skladu s pravilom 36. stavkom 4. Nagrade se mogu, ovisno o slučaju, isplatiti za usluge više takvih zastupnika.

2. Pravna se pomoć može odobriti kako bi pokrila ne samo nagradu zastupnika, nego i putne troškove i dnevnice te druge potrebne troškove koje je imao podnositelj zahtjeva ili imenovani zastupnik.

Pravilo 95.

U odluci kojom se odobrava pravna pomoć tajnik određuje:

a) iznos nagrada koje treba platiti u skladu s važećim tarifama pravne pomoći;

b) iznos troškova koje treba platiti.

Pravilo 96.

Predsjednik vijeća može u svako doba, ako je uvjeren da više nisu ispunjeni uvjeti navedeni u pravilu 92., opozvati ili izmijeniti odluku o odobrenju pravne pomoći.

DIO III.

PRIJELAZNA PRAVILA

Pravilo 97.

(MANDAT SUDACA)

Trajanje mandata sudaca koji su bili članovi Suda na dan stupanja na snagu Protokola br. 11. uz Konvenciju računa se od toga datuma.

Pravilo 98.

(PREDSJEDNIŠTVO ODJELA)

Za razdoblje od tri godine nakon stupanja na snagu Protokola br. 11 uz Konvenciju,

a) dva predsjednika odjela koji nisu istodobno potpredsjednici Suda i potpredsjednici odjela izabiru se na mandat od osamnaest mjeseci;

b) potpredsjednici odjela ne mogu odmah biti ponovno izabrani.

Pravilo 99.

(ODNOSI IZMEĐU SUDA I KOMISIJE)

1. U predmetima koji su podneseni Sudu prema članku 5. stavcima 4. i 5. Protokola br. 11 uz Konvenciju, Sud može pozvati Komisiju da odredi jednog ili više svojih članova da sudjeluju u razmatranju predmeta pred Sudom.

2. U predmetima navedenim u prethodnom stavku, Sud će razmotriti izvješće Komisije usvojeno na temelju prijašnjeg članka 31. Konvencije.

3. Osim ako predsjednik vijeća odluči drukčije, tajnik će rečeno izvješće učiniti dostupnim javnosti što je prije moguće nakon što je predmet podnesen Sudu.

4. Ostali dokumenti koje sadrži spis predmeta Komisije, u predmetima podnesenim Sudu prema članku 5. stavcima 2. do 5. Protokola br. 11, uključujući sve podneske i očitovanja, ostaju tajni, osim ako predsjednik vijeća odluči drukčije.

5. U predmetima u kojima je Komisija prikupila dokaze ali nije mogla usvojiti izvješće u skladu s prijašnjim člankom 31. Konvencije, Sud razmatra zapisnike, dokumentaciju i mišljenje izaslanstava Komisije koje proizlazi iz takvih istraga.

Pravilo 100.

(POSTUPAK PRED VIJEĆEM I VELIKIM VIJEĆEM)

1. U predmetima upućenim Sudu prema članku 5. stavku 4. Protokola br. 11 uz Konvenciju, zbor velikog vijeća osnovan u skladu s pravilom 24. stavkom 6. odlučuje, samo na temelju postojećeg spisa predmeta, hoće li o predmetu odlučivati vijeće ili veliko vijeće.

2. Ako o predmetu odlučuje vijeće, presuda vijeća je konačna, u skladu s člankom 5. stavkom 4. Protokola br. 11, a pravilo 73. ovoga Poslovnika se ne primjenjuje.

3. Predmete upućene Sudu prema članku 5. stavku 5. Protokola br. 11 predsjednik Suda dostavlja velikom vijeću.

4. Za svaki predmet upućen velikom vijeću prema članku 5. stavku 5. Protokola br. 11, veliko vijeće popunjava se sucima koji se određuju rotacijom unutar jedne od skupina navedenih u pravilu 24. stavku 3, a predmeti se skupinama dodjeljuju naizmjence.

Pravilo 101.

(ODOBRENJE PRAVNE POMOĆI)

Pridržavajući se pravila 96., u predmetima podnesenim Sudu prema članku 5. stavcima 2. do 5. Protokola 11 uz Konvenciju, odobrenje pravne pomoći dano podnositelju zahtjeva u postupku pred Komisijom ili prijašnjim Sudom ostaje na snazi u svrhu njegovog zastupanja pred Sudom.

Pravilo 102.

(ZAHTJEV ZA TUMAČENJEM ILI REVIZIJOM PRESUDE)

1. Kad stranka traži tumačenje ili reviziju presude koju je donio prijašnji Sud, predsjednik Suda taj zahtjev dodjeljuje jednom od odjela u skladu s uvjetima iznesenim u pravilu 51, ili 52., ovisno o slučaju.

2. Predsjednik dotičnog odjela sastavlja novo vijeće za razmatranje zahtjeva, unatoč pravilu 79. stavku 3. i pravilu 80. stavku 3.

3. Po službenoj su dužnosti članovi vijeća koje treba osnovati:

a) predsjednik odjela

i, bez obzira na to jesu li članovi dotičnog odjela,

b) sudac izabran u ime svake zainteresirane ugovorne stranke ili, ako je on spriječen, svaki sudac imenovan prema pravilu 29;

c) svaki sudac Suda koji je bio član izvornog vijeća koje je donijelo presudu u prijašnjem Sudu.

4. a) Ostale članove vijeća određuje predsjednik odjela ždrijebom iz reda članova dotičnog odjela.

b) Članovi odjela koji nisu tako određeni zasjedaju u predmetu kao suci zamjenici.

DIO IV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Pravilo 103.

(IZMJENA ILI SUSPENZIJA PRAVILA)

1. Svako pravilo ovoga Poslovnika može se izmijeniti na temelju prethodno podnesenog prijedloga, ako je takav prijedlog usvojen većinom glasova svih članova Suda u plenarnoj sjednici Suda. Prijedlog za izmjenu daje se u pismenom obliku tajniku, najmanje mjesec dana prije sjednice na kojoj će se o njemu raspravljati. Nakon primitka takvog prijedloga, tajnik o njemu obavještava sve članove Suda što je prije moguće.

2. Primjena svakog pravila koje se odnosi na unutarnji rad Suda može se suspendirati na prijedlog nekog suca, dan bez prethodne obavijesti, ako dotično vijeće takvu odluku donese jednoglasno. Učinak suspenzije pravila tada je ograničen na dotični slučaj za koji je suspenzija predložena.

Pravilo 104.

(STUPANJE POSLOVNIKA NA SNAGU)

Ovaj Poslovnik stupa na snagu 1. studenog 1998.